
Dr PETAR DRAGIŠIĆ, naučni saradnik
Institut za noviju istoriju Srbije
Beograd, Trg Nikole Pašića 11

UDK 327(497.1:436):070"1945/1955"
070ПОЛИТИКА"1945/1945"

IZVEŠTAVANJE *POLITIKE* O AUSTRIJI I JUGOSLOVENSKO-AUSTRIJSKIM ODNOSIMA 1945–1955

APSTRAKT: U članku se analizira izveštavanje „Politike“ o Austriji i jugoslovensko-austrijskim odnosima u prvoj posleratnoj deceniji. Fokuseran je način na koji su se promene u odnosima Austrije i Jugoslavije u navedenom periodu odražavale na sadržaj tekstova o Austriji na stranicama jednog od najuticajnijih jugoslovenskih dnevnih listova.

Ključne reči: *Politika*, Austrija, Jugoslavija, Koruška, Slovenci

Ambiciozna regionalna politika, koja je obuhvatala i teritorijalne pretenzije prema susednim zemljama, predstavljala je jednu od ključnih karakteristika jugoslovenske spoljne politike prvih posleratnih godina. Politika novih jugoslovenskih vlasti prema Austriji nije bila izuzetak. Poput ostalih susednih država, i Alpska republika se po okončanju Drugog svetskog rata našla pod snažnim pritiskom jugoslovenskog režima. Teritorijalne pretenzije nove Jugoslavije na južne delove Austrije dovele su do tenzije u bilateralnim odnosima u prvim godinama posle Drugog svetskog rata.¹

¹ O jugoslovenskim teritorijalnim pretenzijama prema Austriji posle Drugog svetskog rata videti: Arnold Suppan, *Jugoslawien und der österreichische Staatsvertrag*, in: Arnold Suppan, Gerald Stourz, Wolfgang Mueller (Hg.), *Der österreichische Staatsvertrag 1945. Internationale Strategie, rechtliche Relevanz, nationale Identität*, Wien 2005, 431–471; Arnold Suppan, *Die Kärntner Frage in den österreichisch-jugoslawischen Beziehungen 1945–1955*, u: *Das gemeinsame Kärnten – Skupna Koruška. Dokumentation des deutsch-slowenischen Koordinationsausschusses der Diözese Gurk*, Bd. 11, Klagenfurt 1990, 387–435; Gerald Stourz, *Um Einheit und Freiheit. Staatsvertrag, Neutralität und das Ende der Ost-West-Besetzung Österreichs 1945–1955*, Studien zu Politik und Verwaltung, Bd. 62, Wien–Köln–Graz, 1998.; Theodor Domej, *Der Konflikt nach dem Krieg*, u: *Austria Slovenica*. Andreas Moritsch (Hg.) *Die Kärntner Slowenen und die Nation Österreichs*, Klagenfurt–Ljubljana–Wien 1996, 86–165.

Do otopljanja odnosa između Austrije i Jugoslavije došlo je početkom 50-ih godina kada je, posle raskida sa Sovjetskim Savezom, jugoslovenski režim u otvorenijem oslanjanju na Zapad tražio izlaz iz preteće izolacije. Otvaranje prema Zapadu dovelo i do dramatične promene u jugoslovensko-austrijskim odnosima. Jugoslovenski režim je postepeno odustao od teritorijalnih zahteva prema Austriji i opredelio se za unapređenje bilateralnih odnosa. Austrija je, uz to, ušla u krug najvažnijih trgovinskih partnera Jugoslavije.

Promenljivi odnosi Jugoslavije i Austrije od kraja Drugog svetskog rata do potpisivanja austrijskog Državnog ugovora 1955. godine jasno su se reflektovali na izveštavanje jugoslovenske štampe. Posebnu ulogu u propagandnoj podršci jugoslovenske politike prema Austriji imao je beogradski dnevnik *Politika*. Brojni izveštaji i komentari o Austriji koji su u pomenu tom periodu objavljeni na stranicama *Politike* predstavljaju otuda vredan istorijski izvor pružajući uvid kako u karakter jugoslovensko-austrijskih odnosa u prvoj posleratnoj deceniji, tako i u jugoslovenske predstave o Austriji i Austrijancima u epriodu od 1945. do 1955.

Budući da su jugoslovenske pretenzije na južne pogranične oblasti Austrije (delovi Koruške i Štajerske) predstavljali najspornije pitanje jugoslovensko-austrijskih odnosa posle Drugog svetskog rata, ne iznenađuje činjenica da su se tekstovi *Politike* o Austriji u drugoj polovini 40-ih godina najčešće bavili koruskim pitanjem. Stav novog jugoslovenskog režima prema pitanju Koruške u *Politici* je predstavljen neposredno pred kraj rata na prostorima Jugoslavije. U tekstu „Naša Koruška“, koji je *Politika* objavila na naslovnoj strani 13. maja 1945, najavljene su jugoslovenske pretenzije na delove Koruške, naseljene pripadnicima slovenačke manjine u Austriji (uključujući gradove Klagenfurt i Vilah). Autor članka je jugoslovenske pretenzije branio istorijskim argumentima, nazvavši Korušku „kolevkom slovenačkog naroda“.² Krajem novembra jugoslovenski dnevnik je protestovao protiv odluke o održavanju izbora na celoj teritoriji Austrije. Pored toga, *Politika* se bavila i temama iz međuratne prošlosti Austrije. Tekstopisci *Politike* su oštro kritikovali organizaciju plebiscita u Koruskoj 1920. godine, dok su opadanje broja pripadnika tamošnje slovenačke manjine pripisali navodnoj politici germanizacije u Koruskoj.³

Tipično u izveštavanju *Politike* o koruskom pitanju tokom prvih posleratnih godina bilo je nastojanje da se austrijska politika prema koruskim Slovencima, koju je jugoslovenska strana najoštrije kritikovala, dovede u vezu sa nacističkom prošlošću Austrije. Tako je početkom 1946. objavljeno nekoliko tekstova u kojima su podvučeni nacistički aspekti koruskog

² *Politika*, 13. maj 1945.

³ *Isto*, 25. novembar 1945.

pitanja. U januaru 1946. *Politika* je, pored ostalog, izveštavala o antislovenačkim demonstracijama u koruškim gradovima, koje su navodno organizovali ljudi sa nacističkom prošlošću.⁴ Početkom februara iste godine beogradski dnevnik je izveštavao o osnivanju biroa za manjinu pri koruškoj pokrajinskoj vladi, pri čemu je, ne slučajno, podvučeno da je za šefa biroa izabran nekadašnji urednik *Koruških novina* (Kärntner Zeitung), organa Nacionalsocijalističke partije za Vilah i Gornju Korušku.⁵

Pregovori o austrijskom državnom ugovoru dali su 1947. povod jugoslovenskoj štampi da intenzivira propagandnu kampanju protiv Austrije.⁶ Povodom konferencije zamenika spoljnih poslova četiri velike sile početkom 1947. u Londonu *Politika* je objavila niz tekstova posvećenih koruškom pitanju. U komentaru objavljenom na naslovnoj strani 23. januara 1947. detaljno su prezentovane jugoslovenske teritorijalne pretenzije prema Austriji. Pretenzije jugoslovenske strane na delove Koruške i Štajerske u tekstu su argumentovane sledećim tezama: sporne teritorije bi sa ostatkom Jugoslavije činile geografsku i privrednu celinu; slovenačko stanovništvo je u većini u navedenim oblastima; povećanje broja stanovnika sa nemačkim maternjim jezikom u Koruškoj je proizvod politike germanizacije; koruški Slovenci su jedina etnička grupa na teritoriji Trećeg rajha, koja se u Drugom svetskom ratu borila na strani saveznika.⁷ Pored toga, u *Politici* su, u kontekstu izveštavanja o konferenciji u Londonu, svakodnevno objavljivana saopštenja i otvorena pisma predstavnika koruških Slovenaca u kojima je traženo pripajanje Jugoslaviji.⁸

Konferencija Saveta ministara spoljnih poslova u Moskvi ponovo je dala povod redakciji *Politike* da se intenzivnije pozabavi pitanjem Koruške. Pored govora jugoslovenskih predstavnika na Konferenciji *Politika* je tokom marta i aprila 1947. objavljivala izveštaje sa protestnih skupova koruških Slovenaca, na kojima je traženo pripajanje Jugoslaviji.⁹

⁴ *Isto*, 2. januar 1946; *Isto*, 25. januar 1946.

⁵ *Isto*, 9. februar 1946.

⁶ Jugoslavija je početkom 1947. svoje teritorijalne pretenzije prema Austriji detaljno predstavila u dokumentu *Memorandum vlade Federativne Narodne Republike Jugoslavije o Slovenačkoj Koruškoj, pograničnim slovenačkim delovima Štajerske i Gradišćanskim Hrvatima*. Jugoslovenska vlada je u dokumentu zatražila 2470 km² teritorije Koruške i 130 km² Štajerske. Memorandum je tretirao i pitanje burgenlandskih Hrvata. Jugoslovenska vlada je zatražila poseban status za Hrvate u Burgelandu, ili razmenu stanovništva sa Austrijancima, koji bi se, posle predložene granične korekcije u Koruškoj i Štajerskoj, našli na jugoslovenskoj teritoriji. *Memorandum vlade Federativne Narodne Republike Jugoslavije o Slovenačkoj Koruškoj, pograničnim slovenačkim delovima Štajerske i Gradišćanskim Hrvatima*, Beograd 1947.

⁷ *Politika*, 23. januar 1947.

⁸ *Isto*, 19. januar 1947, 22. januar 1947, 23. januar 1947, 25. januar 1947, 26. januar 1947, 6. februar 1947.

⁹ *Isto*, 7. mart 1947, 10. mart 1947, 10. april 1947, 17. april 1947.

Uloga nekadašnjih nacista u navodnoj represiji nad slovenačkim stanovništvom Koruške obrađivana je tokom 1947. u brojnim tekstovima *Politike*. Jugoslovenski dnevnik je detaljno izveštavao o stavovima nacistički orijentisanih nastavnika u koruskim školama, kao i o nacistima koji su posle rata zaposleni u koruskoj administraciji.¹⁰ *Politika* je 14. marta objavila dokument Osvobodilne fronte u kome se tvrdilo da u Koruškoj nije sprovedena denacifikacija, te da su nekadašnji nacisti zauzeli visoke položaje u državnom aparatu u Koruškoj.¹¹ Početkom jula iste godine prenela je komentar agencije Tanjug u kome je koruska Pokrajinska vlada označena kao „azil za bivše oficire Vermahta“. Članak je fokusirao nekadašnje nacistе, pored ostalih, i pripadnika SS i SA u najvažnijim institucijama Koruške – pokrajinskoj vladi, pokrajinskom sudu i lokalnom bezbednosnom aparatu.¹²

Naredna faza propagandne kampanje protiv Austrije na stranicama *Politike* pokrenuta je početkom 1949, povodom konferencije zamenika ministara spoljnih poslova u Londonu. Na naslovnoj strani objavljen je govor jugoslovenskog ministra spoljnih poslova Aleša Beblera, u kome su prezentovane modifikovane pretenzije jugoslovenske strane prema Austriji. Ovog puta jugoslovenska strana je zatražila korekciju jugoslovensko-austrijske granice i autonoman status za Slovence koji bi posle predložene granične korekcije ostali u Austriji.¹³

U brojnim tekstovima objavljenim tokom prve polovine 1949. *Politika* je optuživala austrijske vlasti za represivnu politiku prema koruskim Slovincima. Tako je 11. marta beogradski dnevnik izveštavao o uklanjanju slovenačkih spomenika i tabli na slovenačkom jeziku u Koruškoj.¹⁴ Nekoliko dana kasnije austrijskim prosvetnim vlastima je zamereno što se verska nastava u koruskim školama, suprotno odredbama o dvojezičkoj nastavi, odvija isključivo na nemačkom jeziku.¹⁵

Zabrana Osvobodilne fronte marta 1949. izazvala je oštru reakciju *Politike*. Na naslovnoj strani mere austrijskih vlasti protiv OF i ostalih slovenačkih organizacija u Koruškoj okarakterisane su kao pokušaj austrijskih vlasti da se onemogući politička aktivnost koruskih Slovenaca.¹⁶ Tokom februara i marta 1949. na stranicama *Politike* objavljeno je više tekstova o konferencijama i protestnim skupovima koruskih Slovenaca, na kojima je traženo pripajanje ove austrijske pokrajine Jugoslaviji.¹⁷

¹⁰ *Isto*, 9. januar 1947.

¹¹ *Isto*, 14. mart 1947.

¹² *Isto*, 7. juli 1947.

¹³ *Isto*, 25. februar 1949.

¹⁴ *Isto*, 11. mart 1949.

¹⁵ *Isto*, 16. mart 1949.

¹⁶ *Isto*, 14. maj 1949.

¹⁷ *Isto*, 28. februar 1949, 10. mart 1949, 13. mart 1949.

Otopljanje u austrijsko-jugoslovenskim odnosima početkom 50-ih godina drastično je promenilo način izveštavanja o situaciji u Koruškoj u jugoslovenskim medijima.¹⁸ *Politika* se od početka normalizovanja austrijsko-jugoslovenskih odnosa ređe bavila stanjem u Koruškoj i statusom lokalnog slovenačkog stanovništva. Sporadične kritike austrijske politike u Koruškoj ipak nisu potpuno izostale. Tako je početkom marta 1950. prenela komentar agencije Tanjug u kome su kritikovane navodne asimilatorske tendencije u austrijskoj politici prema koruškim Slovencima, pri čemu je u središtu kritike stajalo sprovođenje dvojezične nastave u koruškim školama.¹⁹

Izrazito negativna slika o Austriji koja je u Jugoslaviji preovladavala do početka 50-ih godina, bila je prisutna i u tekstovima *Politike* koji se nisu bavili pitanjem Koruške. Tako je beogradski dnevnik tih godina intenzivno pisao o nacističkoj prošlosti Austrije i odgovornosti Austrijanaca za ratne zločine počinjene na prostorima Jugoslavije u Drugom svetskom ratu. Osim toga, *Politika* je naglašavala ulogu bivših nacista u političkom životu posleratne Austrije.

Procesi protiv ratnih zločinaca u Beogradu i Ljubljani 1947. godine pružili su uredništvu *Politike* priliku da stavi akcenat na austrijsku odgovornost za ratne zločine u Jugoslaviji tokom Drugog svetskog rata. U članku od 8. februara podvučeno je da su 80% jedne od jedinica Vermahta odgovorne za ratne zločine u Jugoslaviji činili austrijski državljani.²⁰ Nedelju dana kasnije list je preneo završnu reč jugoslovenskog javnog tužioca, u kojoj je naglasio austrijsku ulogu u okupaciji Jugoslavije.²¹ Sredinom jula 1947, povodom procesa u Ljubljani, *Politika* je prenela obraćanje tužioca u kome je „austrijski imperijalizam“ označen kao „avangarda nemačke politike porobljavanja malih naroda“. Tužilac je dodao da je Austrija i pre Anšlusa vodila agresivnu politiku prema Jugoslaviji i pripremala se za pripajanje delova jugoslovenske teritorije. Austrijsku odgovornost za događanja u okupiranoj Jugoslaviji tužilac je argumentovao tvrdnjom da su brojni Austrijanci zauzimali visoke položaje u okupacionom aparatu na tlu Jugoslavije tokom Drugog svetskog rata.²²

¹⁸ Normalizaciju odnosa Jugoslavije i Austrije omogućilo je postepeno odustajanje Jugoslavije od zahteva za korekcijom jugoslovensko-austrijske granice. Normalizaciju su pratili i kontakti visokih zvaničnika dve zemlje. Jula 1952. Jugoslaviju je posetio austrijski ministar spoljnih poslova Karl Gruber, dok je novembra naredne godine jugoslovenski ministar spoljnih poslova Koča Popović bio u poseti Beču. Otmar Höll (Hrsg.), *Österreich-Jugoslawien. Determinanten und Perspektiven ihrer Beziehungen*, Wien 1988, 418–419.

¹⁹ *Politika*, 4. mart 1950.

²⁰ *Isto*, 8. februar 1947.

²¹ *Isto*, 14. februar 1947.

²² *Isto*, 18. juli 1947.

Krajem 40-ih godina *Politika* se bavila i privrednom situacijom u Austriji, koju je opisivala kao izrazito lošu, što je dobrim delom pripisivano navodnoj nedovoljnoj podršci od strane zapadnih saveznika. U tekstu pod naslovom „Beč bez svetla, grejanja i hleba“ detaljno je opisan život u austrijskoj prestonici u prvim posleratnim godinama. Centar Beča je u ruševinama. Mnoge zgrade su teško oštećene. Nekada komforni bečki hoteli su bez struje. Poznati bečki kafei zvrje prazni, budući da u njima nema grejanja. Jedna mesečna plata dovoljna je tek za deset cigareta. Beč je mrtav grad.²³

Godinu dana kasnije *Politika* je prenela komentar novinske agencije Tanjug u kome je loša privredna situacija u Austriji pripisana Maršalovom planu. U komentaru je podvučeno da su, pod pritiskom Amerikanaca, likvidirane mnoge austrijske firme da bi se otvorilo tržište za robu iz SAD. Mnoge američke firme su uživale monopolistički položaj u Austriji, budući da je austrijska vlada državu „prodala Amerikancima“. Proizvod takve ekonomske politike bila je, navodi se u komentaru Tanjuga, niska produktivnost i pad životnog standarda u Austriji.²⁴

Rezolucija Kominforma 1948. godine, kojom je obelodanjeno neslaganje Beograda i Moskve, primorala je jugoslovensko rukovodstvo da temeljno preispita spoljnopolitičku orijentaciju. Otvaranje prema Zapadu iziskivalo je i korigovanje odnosa sa Austrijom, što se već početkom 50-ih godina odrazilo i na izveštavanje jugoslovenske štampe o Austriji. U tekstovima o Austriji počeli su da preovlađuju pozitivni i neutralni tonovi, dok su sporadične kritike postale blage.

Poseta austrijskog ministra spoljnih poslova Karla Grubera Jugoslaviji juna 1952.²⁵ dala je *Politici* povod da predstavi izmenjenu sliku o Austriji. U komentaru objavljenom 18. juna na naslovnoj strani konstatovano je da su, uprkos spornim pitanjima, odnosi između dve zemlje sve bolji. Austrija je označena kao jedan od najvažnijih spoljnotrgovinskih partnera Jugoslavije, a produbljena je i bilateralna saradnja na polju kulture. Autor komentara je naglasio da se Jugoslavija interesuje za sudbinu koruških Slovenaca, ali je ocenio da je austrijska vlada napravila prve korake u pravcu poboljšanja statusa slovenačke manjine u Koruškoj. U članku je konstatovano i da bi puna nezavisnost Austrije²⁶ predstavljala važnu pretpostavku

²³ *Isto*, 6. novembar 1947.

²⁴ *Isto*, 20. decembar 1948.

²⁵ Gruber se prilikom posete Jugoslaviji sastao i sa Josipom Brozom Titom. Tito je tom prilikom podvukao neophodnost približavanja dve zemlje, navodeći da su obe države izložene pritisku Sovjetskog Saveza. – AJ, Arhiv predsednika Republike, 1-2-a/9, Razgovor maršala Tita sa austrijskim ministrom Dr. Gruberom, Brioni 23. juni 1952.

²⁶ Do pune nezavisnosti Austrije došlo je potpisivanjem Državnog ugovora 1955.

za stabilizaciju stanja u regionu i da je Jugoslavija spremna da Austriji u tome pruži podršku.²⁷

Poseta Beču jugoslovenskog šefa diplomatije Koče Popovića navela je *Politiku* da se opet posveti analizi austrijsko-jugoslovenskih odnosa. U izveštaju dopisnika iz Beča izneta je ocena da će razgovori jugoslovenskog ministra spoljnih poslova sa najvišim zvaničnicima Austrije (Körner, Raab, Gruber), dovesti do daljeg produbljivanja austrijsko-jugoslovenskih odnosa. Poseta Popovića Beču afirmisala je stav da etničke manjine, poput koruskih Slovenaca, ne smeju biti uzrok konflikata.²⁸

Normalizacija jugoslovensko-austrijskih odnosa početkom 50-ih godina bitno je izmenila način izveštavanja jugoslovenske štampe o problemu Koruske. U poređenju sa prvim posleratnim godinama *Politika* se početkom 50-ih tek sporadično bavila pitanjem Koruske. U jednom komentaru povodom posete Karla Grubera Jugoslaviji 1952. godine, konstatovano je da su učinjeni pomaci u pravcu popravljjanja statusa slovenačke manjine u Koruskoj.²⁹ Početkom jula 1952. *Politika* je prenela tekst *Slovenskog vesnika*, lista koruskih Slovenaca, u kome je podvučeno da koruski Slovenci ne predstavljaju prepreku jugoslovensko-austrijskom približavanju.³⁰

U članku dopisnika *Politike* iz Austrije o situaciji u Klagenfurtu i Vihahu, objavljenom 18. novembra 1953, jasno se primećuju nove tendencije u jugoslovenskoj politici prema koruskom pitanju. Kritički tonovi u pasusima o položaju slovenačke manjine u Koruskoj su, u poređenju sa tretmanom te teme u tekstovima iz druge polovine 40-ih godina, znatno ublaženi. Izostale su teze o teroru nad koruskim Slovencima, iako je kritikovano sprovođenje dvojezičke nastave u školama u etnički mešovitim delovima Koruske. Osim toga, u tekstu je pohvaljena borba Socijalističke partije Austrije protiv šovinističkih elemenata u Koruskoj.³¹

Promena načina izveštavanja jugoslovenske štampe o Austriji početkom 50-ih godina bila je primetna i u tekstovima u kojima je analiziran politički, privredni i kulturni život u Austriji, pri čemu je stanje u Austriji uglavnom predstavljano u neutralnim tonovima. U reportaži objavljenoj 29. avgusta 1951, dopisnik *Politike* podvlači da su prihodi od turizma u Tirolu, uprkos velikom broju turista iz Zapadne Evrope, slabiji u odnosu na predratni period. Vorarlberg je u tekstu predstavljen kao visoko razvijena industrijska oblast. Visok životni standard u najzapadnijoj pokrajini Austrije

²⁷ *Politika*, 18. jun 1952.

²⁸ *Isto*, 13. novembar 1953; *Isto*, 14. novembar 1953. U kominikeu objavljenom posle razgovora Popovića sa ministrom Gruberom konstatovano je da je diskusija protekla u „atmosfera uzajamnog razumevanja“. – *Wiener Zeitung*, 12. novembar 1953.

²⁹ *Isto*, 18. jun 1952.

³⁰ *Isto*, 4. jul 1952.

³¹ *Isto*, 18. novembar 1953.

autor je ilustrirao podatkom da svaki drugi stanovnik Voralberga poseduje automobil. Deo reportaže o Voralbergu dopisnik *Politike* je zaključio opisom kulturnog života u Bregenzu.³²

U reportaži *Politikinog* dopisnika o Lincu, objavljenoj istog meseca, analizirana je privreda Gornje Austrije. Autor je bio posebno fasciniran rezultatima elektrifikacije u Lincu, a pohvalio je i visoku produktivnost tamošnje čelične industrije. Iako je grad tokom rata bio teško oštećen, gotovo sve zgrade su bile obnovljene. Posebno jak utisak ostavila je nova zgrada železničke stanice u Lincu.³³

Godinu dana kasnije *Politika* je objavila tekst o dinamičnoj muzičkoj sceni u austrijskoj prestonici. Akcenat je stavljen na međunarodni muzički kongres i aktuelna muzička dešavanja u glavnom gradu Austrije. Autorka priloga je posebno pozitivno ocenila učešće brojnih svetskih umetnika u muzičkom životu Beča.³⁴

Politička situacija u Austriji je takođe bila predmet interesovanja novinara *Politike*. U tekstu od 6. marta 1953. dopisnik lista je analizirao politički život u Austriji posle izbora od 22. februara 1953. On nije krio zadovoljstvo izbornim rezultatom Socijalističke partije Austrije, konstatujući da budućnost pripada partijama koje zastupaju napredne ideje. Dobar izborni rezultat socijalista novinar je pripisao velikom broju radnika u Austriji i nezadovoljstvu seljaka i preduzetnika privrednom politikom Austrijske narodne partije (ÖVP).³⁵ Jula 1954. novinar *Politike* Jurij Gustinčić je analizirao odnose u SPÖ–ÖVP koaliciji, naglašavajući različitost privrednih koncepcija dve partije. Podržavljenje austrijske industrije Gustinčić je pripisao inicijativi austrijskih socijalista.³⁶

U proleće 1955. *Politika* se intenzivno bavila završnim pregovorima o austrijskom Državnom ugovoru.³⁷ U komentaru od 16. aprila već nagovešten pozitivan ishod pregovora ocenila je kao dokaz otopljanje hladnoratovske klime.³⁸ Pozitivan stav beogradskog dnevnika prema obnovi austrijskog suvereniteta iskazan je neposredno po potpisivanju austrijskog Državnog ugovora 15. maja 1955. Već sutradan, *Politika* je objavila intervju sa ministrom spoljnih poslova Kočom Popovićem, u kome je istakao da je jugoslovenska javnost oduševljena zaključivanjem Državnog ugovora i

³² Isto, 29. avgust 1951.

³³ Isto, 5. avgust 1951.

³⁴ Isto, 12. jun 1952.

³⁵ Isto, 6. mart, 1953.

³⁶ Isto, 8. jul 1954.

³⁷ O austrijskom Državnom ugovoru videti: Gerald Stourz, *Um Einheit unnd Freiheit. Staatsvertrag, Neutralität und das Ende der Ost-West-Besetzung Österreichs 1945–1955*, Studien zu Politik und Verwaltung, Bd. 62, Wien-Köln-Graz, 1998.

³⁸ *Politika*, 16. april 1955.

naglasio da će obnova austrijskog suvereniteta doprineti jačanju stabilnosti u Evropi i produbljivanju jugoslovensko-austrijskih odnosa. Istog dana *Politika* je objavila izveštaj svog dopisnika iz Austrije, u kome je euforično opisana ceremonija potpisivanja Državnog ugovora. Zaključenje Državnog ugovora dopisnik beogradskog lista označio je kao važan događaj u modernoj istoriji „dobrog suseda“ Jugoslavije.³⁹

³⁹ *Isto*, 16. maj 1955.

Petar Dragišić

THE "POLITIKA" DAILY NEWSPAPER ON AUSTRIA
AND YUGOSLAV-AUSTRIAN RELATIONS 1945–1955

Summary

The Yugoslav territorial claims on the parts of Austria inhabited by the Slovenian minority, harmed the establishment of good diplomatic relations between the two countries in the immediate post-Second World War period. After the political and ideological clash with the USSR in 1948, Yugoslavia had to change its policy towards its western neighbours. It included Austria, too. Abandoning the territorial claims to the Carantania, was a step which enabled the establishment of better relations in the early 1950s. The Yugoslav press was the mirror of this political change. This article provides the analyses of the Belgrade's daily newspaper Politika's writings on this issue. Following the importance and influence of the newspaper in the Yugoslav daily life, it shows the patterns and attitudes of the Yugoslav authorities towards Austria, and the process of the change in the perspective in the early 1950s. Critical articles on the Austrian policy towards the Slovene minority were substituted with much calmer articles showing the daily life in Austria with positive standpoints.